

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Jaroslava Vlašína, JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **O. D.**, zastoupen JUDr. Maruan Abu-Assad, advokátem se sídlem Na Petřinách 203/44, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, pošt. schránka 21/OAM, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2008, č.j. OAM-74/LE-05-05-2008, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2008, č.j. 46 Az 25/2008 – 4,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2008, č. j. 46 Az 25/2008 – 4, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včasně podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Praze, jímž byla odmítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 27. 1. 2008, č.j. OAM-74/LE-05-05-2008. Rozhodnutím žalovaného správního orgánu byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). [Pozn. soudu: S účinností od 1. 9. 2006 byl v zákoně o azylu termín „azyl“ nahrazen pojmem „mezinárodní ochrana“ a institut „překážky vycestování“ podle § 91 zákona o azylu nahrazen tzv. „doplňkovou ochranou“ podle § 14a zákona o azylu.]

Citované rozhodnutí žalovaného napadl žalobce v zákonné lhůtě žalobou z důvodu přesvědčení, že mu azyl nebyl udělen neoprávněně. Dále uvedl, že si není schopen žalobu sepsat sám, neví jak se to dělá, nemá k tomu potřebné vzdělání a neovládá český jazyk, proto požádal o ustanovení zástupce pro soudní řízení. Navrhl, aby tímto zástupcem byla organizace ve smyslu § 35 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a je-li to možné, pak navrhl, aby touto organizací byla Organizace pro pomoc uprchlíkům, Kovářská 4, Praha 9. Ve své věci si přál ústní jednání s tlumočníkem do kurdského jazyka.

Krajský soud v Praze žalobu podanou proti citovanému rozhodnutí žalovaného odmítl. V odůvodnění svého rozhodnutí krajský soud uvedl, že žalobce podal žalobu poslední den zákonem stanovené lhůty (napadené rozhodnutí žalovaného doručeno žalobci dne 30. 1. 2008, žalobce podal žalobu k poštovní přepravě dne 6. 2. 2008, podle § 32 odst. 4 zákona o azylu je lhůta k podání žaloby do rozhodnutí, kterým byla žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná, 7 dnů). S odkazem na ust. § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a odst. 2 tohoto ustanovení dospěl krajský soud k závěru, že žaloba žalobce neobsahuje žádný žalobní bod, žalobce neuvedl žádný skutkový nebo právní důvod, proč rozhodnutí žalovaného považuje za nezákonné, v tomto případě tak není splněna podmínka řízení a tento nedostatek je neodstranitelný, neboť již uběhla lhůta pro podání žaloby, a proto krajský soud žalobu podle ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítnul. Krajský soud žalobci neustanovil ani zástupce, neboť nezbývala žádná lhůta, ve které by tento zástupce mohl žalobu doplnit a řízení je odmítnutím žaloby skončeno.

Proti uvedenému rozhodnutí Krajského soudu v Praze podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí žalobního návrhu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Stěžovatel spatřuje nezákonnost v tom, že odmítnutím jeho žaloby došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces stanoveného čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a o k odmítnutí spravedlnosti (*denegatio iustitiae*). I když žaloba byla podána poslední den lhůty, krajský soud měl stěžovatele vyzvat k odstranění vad podání a stanovit k tomu lhůtu. Krajský soud měl stěžovateli poskytnout přiměřenou lhůtu pro doplnění jeho žaloby a nebo alespoň lhůtu podle hodin, aby se mohl domoci práva na soudní přezkum správního rozhodnutí, když jeho žaloba byla podána v zákonem stanovené lhůtě. Stěžovatel upozornil, že v žalobě uváděl, že není schopen si žalobu napsat sám, neví jak se to dělá a nemá k tomu potřebné vzdělání, proto navrhoval ustanovení zástupce pro soudní řízení, krajský soud k tomu podle stěžovatele měl přihlédnout. Stěžovatel se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku jím podané žaloby dle § 107 s. ř. s.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ve všech částech výroku, tak i usnesení soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Námitky stěžovatele směřují pouze do procesního postupu soudu a k těmto skutečnostem

se správní orgán nebude vyjadřovat a nechává rozhodnutí o kasační stížnosti plně na uvážení Nejvyššího správního soudu. Žalovaný navrhuje odmítnutí popřípadě zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Jak Nejvyšší správní soud vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, www.nssoud.cz, o případ přijatelnosti kasační stížnosti se může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele; příkladem toho může být např. hrubé pochybení krajského soudu v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud uvážil, že se o tento případ jedná v souzené věci a proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná a je tedy zapotřebí se jí meritorně zabývat.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných stížných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Po posouzení dané věci dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele je důvodná.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní soud takto:

Stěžovatel uplatnil důvod podané kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem, resp. porušení procesního předpisu, mělo nebo mohlo mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS). Předpokladem úspěšnosti kasační stížnosti spočívající tak na důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je, aby soudem vydané rozhodnutí bylo v rozporu (a tedy nezákonné) s ustanoveními soudního řádu správního upravujícími jednak důvody odmítnutí návrhu (§ 46) a jednak důvody zastavení řízení (§ 47). Stěžovatel v kasační stížnosti vytýká krajskému soudu mj. to, že nepřihlédl k jeho žádosti o ustanovení zástupce, v důsledku čehož trpí napadené rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí žalobního návrhu tvrzenou nezákonností.

Z předloženého soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že v žalobě ze dne 1. 2. 2008 podané proti předmětnému rozhodnutí žalovaného, stěžovatel výslovně požádal o ustanovení zástupce pro soudní řízení z důvodů neznalosti českého jazyka a tvorby žalobního podání. O této žádosti však krajský soud rozhodl až dne 12. 2. 2008 v napadeném rozhodnutí vedle konečného rozhodnutí o odmítnutí žaloby.

Podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže soud o téže věci již rozhodl nebo o téže věci již řízení u soudu probíhá nebo nejsou-li splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn, a nelze proto v řízení pokračovat.

Podle § 35 odst. 8 věty třetí s. ř. s. požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.

Citované ustanovení poskytuje účastníku řízení právo podat návrh na ustanovení zástupce pro soudní řízení, čímž realizuje ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Nedílnou součástí tohoto práva a práva na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) je právo účastníka na to, aby bylo o jeho návrhu na ustanovení zástupce rozhodnuto, a účastník tak dostal příležitost hájit svá práva u soudu prostřednictvím či za asistence kvalifikovaného zástupce, případně aby se mohl bránit proti rozhodnutí o neustanovení zástupce. Toto právo pak implikuje povinnost soudu o návrhu na ustanovení zástupce rozhodnout.

Nejvyšší správní soud k tomu připomíná, že podle zmíněného § 35 odst. 8 s. ř. s. po dobu od podání návrhu na ustanovení zástupce do právní moci rozhodnutí o něm neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Smyslem tohoto ustanovení je reálně umožnit ustanovenému zástupci účastníka doplnění žalobních bodů. Nedošlo-li by ke stavění této lhůty, bylo by v řadě případů ustanovení zástupce zcela bezúčelné a formální.

Žádost o ustanovení zástupce stěžovatel podal k poštovní přepravě dne 6. 2. 2008 jako součást žalobního podání, tedy v zákonem stanovené lhůtě pro podání žaloby, neboť ta měla skončit dne 6. 2. 2008. Podání tohoto návrhu však způsobilo, že lhůta pro podání žaloby od 6. 2. 2008 neběžela.

Vzhledem k tomu, že krajský soud rozhodl o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě až současně s konečným rozhodnutím o odmítnutí žaloby, rozhodoval o žalobě v okamžiku, kdy ještě neuplynula lhůta pro podání žaloby, tedy ani pro její případné rozšíření ve smyslu ust. § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. Z uvedeného tedy vyplývá, že krajský soud odepřel stěžovateli právo vyplývající z čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod tím, že stěžovateli znemožnil v případě negativního rozhodnutí o ustanovení zástupce zvolit si zástupce pro řízení o žalobě cestou plné moci a znemožnil mu případně doplňovat žalobu či činit jiné návrhy prostřednictvím osoby schopné kvalifikovaně hájit jeho zájmy. Svým postupem tak krajský soud porušil i právo stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.), použitelné podle čl. 10 Ústavy České republiky, neboť mu znemožnil domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a upřel mu právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě projednána nezávislým a nestranným soudem.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský pochybil, když o podané žalobě vydal konečné rozhodnutí, aniž před tím rozhodl o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o této žalobě, a v důsledku toho rozhodl dříve, než uplynula zákonná lhůta pro podání žaloby. Tímto postupem se krajský soud dopustil závažného procesního pochybení a zatížil tak řízení vadou, která mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí žalobního návrhu stěžovatele dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek Krajského soudu v Praze podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dalšími námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci, nemohl usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovému rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na Krajském soudu v Praze tedy nyní bude, aby nejprve samostatně rozhodl o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, vyčkal nabytí právní moci tohoto procesního rozhodnutí, a teprve poté bude možno podanou žalobu odmítnout, popřípadě napadené správní rozhodnutí přezkoumá v mezích žalobních bodů, které stěžovatel uplatní v dalších podáních, jež předloží soudu před uplynutím lhůty pro podání žaloby.

Návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť podle § 32 odst. 5 zákona o azylu ve znění účinném ode dne 13. 10. 2005 má podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ve věci azylu odkladný účinek *ex lege*.

V novém rozhodnutí Krajský soud v Praze rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. června 2008

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu